

MINING DISASTERS

The town of Springhill gaat over de mijnramp die in oktober 1958 in het gebied rond Springhill in Canada het leven kostte aan 74 van de 174 overvallen mijnwerkers en een einde maakte aan de exploitatie van één van de diepste mijnen ter wereld. De ineensstorting ging gepaard met een kleine aardbeving. De plaatselijke reddingsactie kwam snel op gang en was wereldnieuws. Eén dag later waren 75 overlevenden gered, na een week nog eens twee groepen (van 12 en 6 man). Het lied is vaak gecoverd, o.a. door U2 in 1987. *Bells of Rhymney* herdenkt de grootste mijnramp ooit in het UK op 14 oktober 1913. In Rhymney, Zuid-Wales werkte bijna de hele locale bevolking in de naburige mijnen. Het lied is een door Pete Seeger getoonzet gedicht van de ex-mijnwerker en latere dichter en docent Idris Davies (1905-1953). Na een enorme explosie, die gepaard ging met instortende gangen, vuren en rook, konden slechts 14 van de 950 mijnwerkers worden gered. De ramp was enorm; lang niet alle slachtoffers konden worden geborgen of geïdentificeerd en 1500 vrouwen en kinderen hadden hun kostwinner verloren. Hoewel uit het latere onderzoek bleek dat veiligheidsregels niet waren nageleefd, legde de rechter slechts een geringe boete op aan de mijnneigenaren. Dit tot ongeloof en verontwaardiging van de mijnwerkers, hun vakbond, de inspectie en de publieke opinie.

In the town of Springhill

1. In the town of Springhill, Nova Scotia
Deep in the heart of the Cumberland
Mine

There's blood on the coal and the miners
lie, in roads that never saw sun nor sky

2. In the town of Springhill, you don't sleep
easy, Often the earth will tremble and roll
When the earth is restless, miners die
Bone and blood is the price of coal

3. Down at the coal face, miners working
Rattle of the belt and the cutter's blade
Rumble of the rock and the walls closed
round, the living and the dead men two
miles down

4. Twelve men lay two miles from the
pitshaft, list'ning to the drilling of a rescue
team, Sixhundred feet of coal and slag
Hope imprisoned in a three foot ceiling

5. Eight days passes and some were res-
cued leaving the dead to lie alone

All their lives they dug their graves
Two miles of earth for a marking stone

6. In the town of Springhill, you don't sleep
easy, Often the earth will tremble and
groan, When the earth is restless, miners
die, Bone and blood is the price of coal

Bells of Rhymney

Oh what will you give me,
Say the sad bells of Rhymney
Is there hope for the future
Cry the brown bells of Merthyr
Who made the mine owner
Say the black bells of Rhondda
And who robbed the miner
Cry the grim bells of Blaina

Put the vandals in court, Say the bells of
Newport, All would be well if, if, if
Cry the green bells of Cardiff
Why so worried, sisters, why
Sang the silver bells of Wye
And what will you give me
Say the sad bells of Rhymney

teksten: geredigeerd uit bronnen op internet

HUNZEKOOR

Dick Rusticus
2007 gitaar

dirigent
Wim Verkaik

zaterdag

www.hunzekoor.nl

zondag

2 juni 20.00 uur

3 juni 16.00 uur

Kerkje Annerveenschekanaal

PROGRAMMA

Strijdlid Nederlandse arbeidersbeweging

Eens – *Otto de Nobel, tekst J. Oudegeest*

The march on Washington (Amerikaanse burgerrechtenbeweging '60)

Carry it on – *Gil Turner, arr. Wim Verkaik*

O, Freedom/Birmingham Sunday – *trad., arr. W. Verkaik*

Daughters of Freedom – *Edwin Christie*

Against the war

Die Moorsoldaten – *R. Goguel, tekst J. Esser, W. Langhoff*

Turn, turn, turn – *P. Seeger*

Pauze

African protest

Nkosi sikelele I Africa – *Enoch Lontonga*

Unzima lomthwalo – *Rev. Catala, ANC*

Somlan dé la / Zulu song

Mining disasters

Town of Springhill – *E. MacColl / P. Seeger, arr. Wim Verkaik*

The bells of Rhymney – *P. Seeger, gedicht Idris Davies*

Strijdlid Nederlandse arbeidersbeweging

Morgenrood – *Otto de Nobel, tekst D.J. Troelstra*

STRIJDLIEDEREN NEDERLANDSE ARBEIDERSBEWEGING

De Nederlandse sociaal-democratische beweging kende een breed gedragen zangtraditie. Daaraan heeft koorleider en componist van strijdlieder Otto de Nobel (1867 – 1950) een grote bijdrage geleverd. Hij werd in 1898 koorleider van het pas opgerichte arbeidersmannenkoor De Stem des Volks in Amsterdam. Hij bezocht eerst een repetitie en raakte onder de indruk van het stemmenmateriaal. Hij wilde wel komen als dirigent, mits hij mocht schaven aan het in zijn ogen erbarmelijke beschikbare socialistische zangrepertoire. Dirigent en koor debuteerden met ovationeel succes tijdens het SDAP-congres van 1898 met o.a. de Nederlandse première van de 'Socialistenmars'. Enkele jaren later werd De Stem des Volks een succesvol gemengd koor. Ook elders in het land werden koren met een socialistische achtergrond opgericht. Tot aan De Nobels komst had de Nederlandse arbeidersbeweging zich beholpen met een allegaartje van zangstof, geleend van huis- en keukendeuntjes. Iedereen kende ze, maar ze hadden

Otto de Nobel

Nkosi, Sikelela tina luspolwayo
Morena boloka sechaba sa heso
O fedise dintwa le matshwe nye ho (2x)
O seboloke, o seboloke (2x)
Se chaba sa heso
Se chaba sa Africa

(Afrikaanse vertaling)

Seën ons Here God, seën Afrika
Seën ons Here God, seën Afrika,
Laat sy mag tot in die hemel reik,
Hoor ons as ons in gebede vra,
Seën ons in Afrika, Kinders van Afrika.

Daal neer o Gees, Heilige Gees,
Daal neer o Gees, Heilige Gees,
Kom woon in ons, Lei ons, O Heilige Gees.

Hou U hand o Heer oor Afrika,
Lei ons tot by eenheid en begrip,
Hoor ons as ons U om vrede vra,
Seën ons in Afrika, Kinders van Afrika.

Seën ons Here God, seën Afrika,
Neem dan nou die boosheid van ons weg,
Maak ons van ons sonde ewig vry,
Seën ons in Afrika, Kinders van Afrika.

Unzima lomthwalo

Ref. *Unzima lomthwalo, ufuna madoda*

1. Azika tali noma siya boshwa
Sizi misel' inkululeko

2. Tina bantuana base Africa
Sizi misel' inkululeko

(*De last van de onderdrukking weegt zwaar, ze vergt veel moed! Mannen, vrouwen, jongeren en kinderen worden bedreigd met gevangenis en dood.*)

Maar dat schrikt ons niet af; wij zullen doorvechten tot we onze vrijheid gewonnen hebben)

Somlan dé la

Somlan dé la, somlan dé loetoeli
somlan dé la joké inda wo
Somlan dé la, somlan dé loetoeli
lapo à ja konna somlan dé la
Beki gele gwéloe jolan dél wa lapo aja
konna somlan dé la

(*Wij zijn gevangenen van Luthuli; de gevangenen zitten vol. Hieruit blijkt dat wij voor de vrijheid strijden*)

Zulu song

Siya hamb'ekukha nyeni kwenkhos
Siya hanb'e kukha nyeni kwenkhos
Siya hamb'e kukha nyeni kwenkhos
Siya hamba, hamba siya hamba,
oho siya hamb'e kukha nyeni kwenkhos
(*Wij marcheren in het licht van God*)

Carry it on

Refr: *Carry it on, Carry it on*
Carry it on, Carry it on

1. There's a man by my side walking
 There's a voice within me talking
 There's a voice within me saying

2. They will tell their lying stories
 Send their dogs to bite our bodies
 They will lock us up in prison

3. Oh, their dogs will lie there rotting
 All their lies will be forgotten
 All their prison walls will crumble

4. When you can't go on any longer
 Take the hand held by your brother
 Every victory goin' to bring another
 (herhaling couplet 1)

O Freedom

O freedom, O freedom, O freedom
 After a while, And before I'd be a slave,
 I'd be buried in my grave, And go home to
 my Lord and be free.

Birmingham Sunday

1. Come round by my side and I'll sing you
 a song.
 I'll sing it so softly, it'll do no one wrong.
 On Birmingham Sunday the blood ran like
 wine,
 And the choirs kept singing of Freedom.

2. That cold autumn morning no eyes saw
 the sun,
 And Addie Mae Collins, her number was
 one,

At an old Baptist church there was no
 need to run,
 And the choirs kept singing of Freedom,
 3. The clouds they were grey and the
 autumn winds blew,
 And Denise McNair brought the number
 to two.

The falcon of death was a creature they
 knew,
 And the choirs kept singing of Freedom,

4. The church it was crowded, but no one
 could see

That Cynthia Wesley's dark number was
 three.
 Her prayers and her feelings would shame
 you and me.

And the choirs kept singing of Freedom.

5. Young Carol Robertson entered the
 door

And the number her killers had given was
 four.

She asked for a blessing but asked for no
 more,

And the choirs kept singing of Freedom.

6. On Birmingham Sunday a noise shook
 the ground.

And people all over the earth turned
 around.

For no one recalled a more cowardly
 sound.

And the choirs kept singing of Freedom.

7. The Sunday has come and the Sunday
 has gone.

And I can't do much more than to sing
 you a song.

I'll sing it so softly, it'll do no one wrong.
 And the choirs keep singing of Freedom.

herhaling O Freedom

Daughters of freedom

Refr: *Sunder the fetters "custom" hath made!*
Come from the valley, hill and glade!

1. Daughters of Freedom arise in your
 night, March to the watchwords Justice
 and Right! Why will ye slumber?

Wake, O wake!
 Lo! on your legions light doth break,

2. Daughters of Freedom the truth
 marches on, Yield not the battle till ye have
 won! Heed not the 'scorner', day by day
 Clouds of oppression roll away,

3. Daughters of Freedom the Ballot be
 yours, Wield it with wisdom your hopes it
 secures Rights that are equal this ye claim
 Bright be your guerdon, fair your fame.

AGAINST THE WAR

'Die Moorsoldaten' is ontstaan in 1934 in Börgermoor, een van de drie concentratie-
 kampen in Noord-Duitsland, net over de Groningse grens. Hier werden tussen 1933
 en 1945 meer dan honderdduizend politieke gevangenen, strafgevangenen en krijgsge-
 vangenen ingezet voor dwangarbeid in het veen. Begin 1934 nam de SS het commando
 over van de politie. In totaal overleefden 38.000 mensen de kampen niet. Onderlinge
 solidariteit hield menigee op de been. In het kamp Börgermoor namen mensen het
 initiatief tot de oprichting van een culturele organisatie, die optredens organiseerde ('ze
 krijgen ons niet klein'). De veenbrigade kreeg een betekenis van verzet. Bij zo'n voor-
 stelling werd het lied met veel succes, ook onder de SS-ers, ten gehore gebracht; het
 was door de repetities al redelijk bekend en populair; men zong mee. Bij 'Dann ziehen
 die Moorsoldaten nicht mehr mit dem Spaten ins Moor', staken de zangers demonstratief
 hun schoppen in het zand en marcheerden van hun geïmproviseerde podium af, de
 schoppen roerloos rechtop in het zand achterlatend... Twee dagen later verbood de
 kampcommandant het lied, maar het werd op weg naar het veen nog vaak gezongen, in
 opdracht van de bewakers die buiten het kamp de baas waren. Al in de Spaanse burger-
 oorlog (1936-1939) werd het een strijdlid en het vond zijn weg naar de arbeidersbe-
 weging en het oorlogsverzet. In later jaren werd het bij vredesdemonstraties (anti-Viet-
 namoorlog, anti-kernbewapening) veel gehoord.

Turn! Turn! Turn! (to Everything There Is A Season) is een toonzetting door Pete Seeger van
 Eccles. 3:1-8. De bijbeltekst is voor velerlei uitleg vatbaar, maar in Seegers versie is het
 een pleidooi voor wereldvrede (A time for peace, I swear it's not too late, de enige
 regel van Seeger zelf). De bekendste cover van het nummer is van The Byrds uit 1965.

Die Moorsoldaten

Refr. *Wir sind die Moorsoldaten*
Und ziehen mit dem Spaten Ihns Moor!

1. Wohin auch das Auge blicket,
 Moor und Heide nur ringsum.
 Vogelsang uns nicht erquicket,
 Eichen stehen kahl und krumm.

2. Hier ins dieser öden Heide
Ist das Lager aufgebaut,
Wo wir ferne jeder Freude
Hinter Stacheldraht verstaubt.

3. Morgens ziehen die Kolonnen
Ins das Moor zur Arbeit hin.
Graben bei dem Brand der Sonne
Doch zur Heimat steht der Sinn.

4. Auf und nieder gehen die Posten,
Keiner, keiner kann hindurch
Flucht wird nur das Leben kosten,
Vierfach ist umzaunt die Burg.

5. Heimwärts, heimwärts jeder sehnet,
Sich nach Eltern, Weib und Kind.
Manche Brust ein Seufzer dehnet,
Weil wir gefangen sind.

6. Doch für uns gibt es keine Klagen,
Ewig kann's kein Winter sein,
Einmal werden froh wir sagen:
Heimat, Du bist wieder mein!
Dann zieh'n die Moorsoldaten
Nicht mehr mit dem Spaten ins Moor!

Turn, turn turn

Refr. *To Everything (turn, turn, turn)*
There is a season (turn, turn, turn)
And a time for every purpose, under Heaven

1. A time to be born, a time to die
A time to plant, a time to reap
A time to kill, a time to heal
A time to laugh, a time to weep

2. A time to build up, a time to break
down
A time to dance, a time to mourn
A time to cast away stones, a time to
gather stones together

3. A time of love, a time of hate
A time of war, a time of peace
A time you may embrace, a time to refrain
from embracing

4. A time to gain, a time to lose
A time to rend, a time to sew
A time to love, a time to hate
A time for peace, I swear it's not too late

PAUZE

AFRICAN PROTEST

Nkosi sikelele I Africa was het strijdlid van het Zuid-Afrikaanse ANC in de anti-apartheidsstrijd en is nu het volkslied van Zuid-Afrika. *Unzima lomthwalo* werd als klaaglied veel gezongen bij begrafenissen van zwarte anti-apartheidsmilitanten. Zoals bij die van de slachtoffers van de Soweto-rellen en het ingrijpen van de blanke minderheidsregering in 1976. Het Hunzekoor combineert het strijdlid *Somlan dé la* met de Zulu-hymne *Siya hamba*.

Nkosi Sikeleli

Nkosi Sikeleli Africa
Malup hakanyiswu phondolwayo
Yiswa imithanda zo yethu
Nkosi Sikelela thina lusapolwayo

Nkosi Sikeleli Africa
Malup hakanyiswu phondolwayo
Yiswa imithanda zo yethu
Nkosi Sikelela thina lusapolwayo
Wozamoya, woza sikelela woza (2x)
Woizamoya oyinghe, wele,

nauwelijks verwantschap met de lading van de tekst. De Nobel toonzette oorspronkelijke teksten uit de socialistische beweging zoals '*Morgenrood*' en '*Eens komt de klare, schone dag*' die het Hunzekoor hier zingt. Met zijn romantische en gedragen componeertrant - 'rode psalmen' - stond hij aan de wieg van een zangcultuur, die ook buiten eigen kring respect voor de arbeidersbeweging kweekte.

Eens

1. Eens komt een klare schone dag
Als 't volk zijn boeien breekt
Als door de traan de blijde lach,
Der vreugde krachtig breekt
Als na de droefheid en de smart
De vreugde woont in 't mensenhart
Dan komt een schone dag (2x)

2. Eens komt het volle 't schoon geluk,
Als alle baatzucht zwijgt
Als onder armoe's zwaren druk
Geen mensenkind meer hijgt
Als na verdrukking en ellend'
Het volk zijn meesters henen zendt,
Dan komt het vol geluk (2x)

Morgenrood

1. Morgenrood, uw heilig gloeien
Heeft ons steeds de dag gebracht
Breek toch door, o lichtvernieuwer
In de grote volk'rennacht
Laat uw gloren hope geven
Hun die worst'len in de nacht
Geef hun moed in 't voorwaarts streven
Tot hun 't daglicht tegenlucht (2x)

2. Morgenrood, in worst'lend zwoegen
Hebben zij naar u gesmacht
En in de nachten, treurig duister
Uw verlossend werk verwacht
Roze gloed kleurt reeds de wolken
D'ochtendwind ruist door de blaën
Weldra is voor alle volken
't Schitterend zonlicht opgegaan (2x)

THE MARCH ON WASHINGTON 28 AUGUSTUS 1963

Hier demonstreerden honderdduizenden mensen voor gelijke burgerrechten en economische gelijkwaardigheid voor zwarte Amerikanen, met toespraken, samenzang en gebed. Via live televisie konden miljoenen dit hoogtepunt van de burgerrechtenbeweging meemaken. Dramatische climax was Martin Luther Kings rede 'I have a dream'. De massale, vreedzame demonstratie had een enorme invloed op de publieke opinie, versnelde de wetgeving en inspireerde velen in de latere anti-oorlogsbeweging, in het feminisme en in de milieubeweging, hoewel dit hoogtepunt van een integratiegerichte, geweldloze protestbeweging de latere radicalisering niet kon voorkomen. *Carry it on* is een van de liederen die konden worden gehoord, net als *Oh Freedom*.

Het aan deze traditional gekoppelde '*Birmingham Sunday*' verhaalt over de bomaanslag - door een pas jaren later veroordeeld Ku-Klux-Clan lid - in een kerk in Birmingham, Alabama, waarbij vier jonge zwarte kinderen het leven lieten, slechts een paar weken na de geweldloze mars. Al deze gebeurtenissen hebben de aanneming van de Civil Rights Act, die rassenscheiding illegaal maakte, bespoedigd.

Daughters of freedom stamt uit de vrouwenbeweging van de suffragettes voor vrouwenkiesrecht (ca. 1900).